

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Boráros-tér 6.
Telefon: 130-42 és József 67.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Fél évre 50 korona
Egész évre 100 korona
Egy szám ára 2 korona

Hirdetések árszabás szerint.
Kéziratokat nem ad vissza
:: a szerkesztőség ::

A VÉKA ALÓL

A FŐVEZÉRNÉL a minap ott járt a dorogi szénbányamunkások küldöttsége, hogy a munkaidő kérdésében változtassa meg a bányavállalat intézkedését, amely szerint a nyolc órai munkába ne tudják be a munkabemenetel és visszatérés idejét. A fővezér nagyon bölcs és igazságos választ adott a munkásoknak s útravalónak a következőket mondotta nekik:

— Mondják meg otthon, hogy dolgozzanak, amennyit tudnak, mert minden kiló szénnel, amivel többet termelnek, egy éhezõ nyomorgón segítenek. Máskülönben ezt ki kellene kényszerítenem s ezt nem akarom.

A fővezér ezen bucsuszavai komoly intelmek, amelyek bevilágítanak a munkanélküliség problémájába. Igen, azért áll tétlenül annyi gyárüzem s azért nincs kenyere annyi munkásnak és családjának, mert kevés a szén s hiányzik sokféle nyersanyag. A szénbajok javulásával is sok munkást lehetne keresethez juttatni. Tehát a munkásszolidaritás is kötelességévé teszi minden bányásznak, hogy mennél többet dolgozzon és termeljen. Minden kiló szénnel — amint a fővezér mondotta — egy éhezõ nyomorgón segítenek.

*

A KORONA nyolcad vagy negyed centimeos javulását nálunk is, Bécsben is nagy eseményként köszöntik. Mindenesetre esemény a korona javulása, még ha csak nyolcad, vagy negyed centimeot is tesz, jele annak, hogy a semleges piacokon kezdik belátni, hogy valutánk mesterséges elértéktelenítése nem mehet a teljes elértéktelenedésig. Ebből a nézőpontból megnyugtató a zürichi devizajegyzés javulása. De a lényeget tekintve, őszintén meg kell mondanunk, hogy nem jelent semmit. A nyolcad, vagy negyed centime nem segít rajtunk és nem ment meg bennünket. Majdnem egyre megy, hogy a korona 2 centime, vagy 2-2 centime. De még ha a duplája volna, sőt a háromszorosa, az sem változtatna szomorú helyzetünkön, amely valutánk teljes leromlásában tükröződik vissza. A korona majdnem teljesen értéktelen, akár 2, akár 5 centime. Értéke a koronának akkor lesz, ha ismét lesz vásárló ereje, vásárló képessége. És vajjon lesz-e? Feltétlenül lesz.

Ha majd lesz magyar korona, amelyet külön jegyeznek, ha majd lesz megint magyar termelés, magyar export, ha ez a korona nem hever mázsaszámra a svájci pénzváltó boltokban, hanem keresni fogják, hogy vele magyar árukat, magyar termékeket fizessenek, akkor lesz becsülete, vásárló ereje és tekintélye.

*

A NEMZETGYÜLÉS együtt van s megkezdte munkáját. Nagy feladatok végtelen sorának megoldása vár rá. Huszár Károly miniszterelnök beszédében felsorolta ezeket a teendőket. Itt vannak a mi legsürgősebb feladataink: a béke ügye, az államforma kérdése, az új alkotmány elkészítése, közgazdaságunk reformja, a legnagyobb ren-

detlenségben és fáradban levő élmezőny és termelési kérdések rendezése úgy a mezőgazdaságban, mint az iparban, egész mezőgazdaságunk és iparunk újja. Ezzel kapcsolatban, mint legsürgősebb és majdnem mindenekelőtt való kérdés, a föld-reform kérdése, a munkásjóléti intézkedések megteremtése, egész kereskedelmi életünk újjászervezése, az új adópolitika s az államháztartás ügyeinek rendezése. Ime, mennyi munka, mennyi alkotásra kínálkozó alkalom. A nemzetgyűlés csak szorgalommal, lelkesedéssel és önkéntességgel Magyarország lezüllesztett gazdasági életét kell a nemzetgyűlésnek föltámasztania.

Jugoszlávia, az új nagyhatalom.

— Zágrábi levél. —

Zágráb, február 14.

Az első balkán háború után rövid ideig úgy látszott, hogy a balkán-szövetségben egy új, hetedik nagyhatalom születik Európában, ma pedig azt lehet mondani, hogy már meg is született. A magja Szerbia, amely köré a hozzá csatolt államok, Horvát-Szlavonország, a szlovének országa, Bosznia-Hercegovina és Dalmácia csoportosulnak. Ma még nem látszik nagyon egységes ez a nagyhatalom, még küzdenek a különböző államérdekeltségek egymással szemben, de a valóság mégis az, hogy Jugoszlávia megvan s magában egyesíti a délszláv népeket.

Az új nagyhatalom, mondják idelent, gyorsan konszolidálódni fog s elkövetkezik az ideje, amikor nemcsak gazdasági, de politikai téren is döntő súlya lesz Európában. Hogy ez így lesz-e, ma még nehéz megjósolni, mert az összevarrt, összeoperált részek nehezen nőnek össze, a nem egészen egyforma materiák összeilleszkedése még sok nehézséget, válságot s veszedelmes helyzetet fog előidézni. A szerbek és horvátok lázas munkát fejtenek ki, hogy a gazdasági újraéledés mielőbb megtörténhessen. Ha meggondoljuk, hogy az új birodalom magvát, Szerbiát a két háború gazdaságilag mennyire megviselte, tisztában lehetünk azokkal a feladatokkal, amelyek a jugoszláv népekre várnak. De a szerbek, amint lapjaikból is látható, nem riadnak vissza ettől a munkától. Nap-nap után születnek új vállalatok külföldi fiókokkal, egyre másra jönnek idegen kereskedők és ügynökök az új összeköttetéseket megteremteni. A magyarok iránt Horvát-Szlavonországban nagy a rokonszerv, nem úgy, mint Szerbiában. De Belgrádban ép olyan ridegen fogadják a németeket és osztrákokat is.

Az országot máris ellepték amerikai, angol és francia pénzemberek. A dollár, a frank, a font, nem olyan ritka jószág, nem csoda, ha jóval olcsóbb is, mint Budapesten. A párisi nemzetközi kereskedelmi és ipari muzeum belgrádi fiókjának 200 millió frankot bocsátott rendelkezésre a jugoszláv ipar, kereskedelem és kézművesség finanszírozására. Az angolok 25 millió fontot irányoztak elő a kereskedelmi összeköttetések állandó biztosítására. Az angol tőke munká-

ját több bankcsoport igyekszik eredményesen felhasználni. A svájci tőke közreműködésével építik újra a háború alatt elpusztított belgrádi villamos központot.

A közlekedési nehézségek természetesen bénítóan hatnak a termelés és a gazdasági élet fejlődésére. Jugoszláviában is nagy a szénhiány és a helyzetet javította meg az a körülmény, hogy egyes bányáinakban fokozottabb termelésre törekednek. A Banque Franco-Serbe megvásárolta a Donja Goljivnica mellett levő szénbányát s annak racionális kiaknázásán fáradozik. Weiffert nagyiparos kostolaci széntelepét a németek szerelték fel modern gépekkel. Itt és Kaproncán lignitet termelnek, de a szerb vasútigazgatóság bányájából napi 20 vagon kerül napfényre, de mindez semmi a nagy szükséglet mellett. Pécsről már végleg lemondottak a jugoszlávok, miután a pécsi szénmedencét a békekonferencia Magyarországnak ítélte oda. Szerbiának azonban még számos kiaknázatlan szénbányája van. Általában még sok kiaknázatlan kincse van Jugoszláviának. Az üzemből levő bányák nagy része francia tőkeérdekeltségeké. A majdanpehi érceket ismét a régi tulajdonos vállalat aknázza ki. Neresnicán aranyat, a Kopavnik hegységben vasat, Avala környékén ólmot és higanyt bányásznak. A beocsinai cementművek most már a jugoszlávoknak dolgoznak és igen nagy mennyiségű exportárut termelnek. Krasznán nagyszabású butorgyár kezdte meg most az üzemét.

A központi kormány az utóbbi időben belátta, hogy azok az intézkedések, amelyekkel a külföldi tőke ellen eljár, Jugoszlávia gazdasági boldogulását nehezíti meg s ezért most a mérséklet politikáját követi. A nacionalizált vállalatokkal szemben jóakaratot tanúsít a kormány s nem alkalmaz kényszerrendszabályokat. A szerbek jól tudják, hogy Szerbia helyreállításához és a jugoszláv gazdasági élet kifejlődéséhez külföldi tőkre van szükség és ha a francia, angol, amerikai tőke nem özönlene tovább olyan mértékben az országba, amint erre most kilátás van, akkor jó lesz a német, az osztrák és a magyar tőke is.

A kereskedelem nehézkesen mozog. A külföldre való szállítást különböző akadályok, határzárak és tilalmak akadályozzák. Ausztriával már megindult a rendszeres kereskedelmi forgalom annak a megegyezésnek az alapján, amelyet a közelmúlt hetekben Belgrádban kötöttek. Egyelőre ez is szűk méretű és nehézkes. Magyarország liszt és zsirellátása ügyében újból megindultak a tárgyalások. A kivitelnél elsősorban szilva és szilvaiz, sertés, tojás és szárnyas jöhet tekintetbe. Ezekből elég jelentős feleslegek vannak, csupán a szállítási nehézségek akadályozzák nagyobb export megindulását. Így a vágott szárnyas és friss hus kivitele, noha igen élénk a kereslet, épen a szállítási bajok miatt minimális.

Itt általában az a vélemény, hogy a békekötés után Magyarországgal ismét élénk összeköttetés fog megindulni. A magyar tőkének még erős gyökere van Horvát-Szlavonországban és Bosznia-Hercegovinában. S azonkívül kölcsönös érdek is szól amellett, hogy a két szomszédos állam felélessze és ápolja a jó gazdasági viszonyt.

B. K.

Az antant likvidálja a magyar vasutakat.

— A békeszerződés-tervezet 301. cikkének rendelkezései. —

A Magyarország nemzeti katasztrófáját jelentő békeszerződés tervezetének 301. cikke intézkedik a felszámolásra kerülő magyar vasúti vonalak és forgalmi eszközök átengedéséről.

A békeszerződés tervezete ebben a cikkben is kész helyzettel számol. A számítás alapja az, hogy a történelmi Magyarországnak Versaillesben annak idején megrajzolt politikai határain kívül eső részeit úgy kapják meg az utódállamiságok, mint az ott és akkor elhatározott. Ezen az alapon likvidálja az antant a magyar vasutakat.

A tervezett szétszétválasztásnak az alapvető rendelkezése, hogy „az összes vasutak építményei és berendezései teljesen és jó állapotban adandók át.” Amilyen könnyelműen és felületesen vetették papírra a szerződés-tervezet fogalmazása alkalmával ezt az ellenségeinknek kedvező egyszerű bővített mondatot: olyannyira megvalósíthatatlan az a gyakorlati életben.

El sem képzelhető, hogy a háború kitörése óta a vasutak al- és fel-, valamint magas-építményeiben és berendezéseiben mind-ezideig esett, a dolgok mai értéke mellett milliárdos összegek jelentő károkat és pusztulásokat egyszerű parancsszóra pótolni és helyreállítani lehetne. Ilyen hatalmas kiterjedésű beruházási munkát a multban esztendőket vett igénybe akkor is, midőn a szükséges anyagok, szerszámok és szakképzett munkások szinte fölös számmal állottak rendelkezésre.

Ma azonban a helyzet az, hogy az első sorban tekintetbe jövő államvasutak és az államvasutak üzemében kezelt vicinális vasutak teljesen lepusztultak. A pályatestek rosszak és süppedékesek: a tanult földmunkások azonban időközben széjjelszéledtek. A korhadt talpfák sürgős kicserélését igényelnek: de talpfát beszerezni ezidőszereint egyáltalán nem lehet, mivel a talpfakitermelésre alkalmas erdőségek kilencven százalékát ellenség szállotta meg. Ugyanílyan szomorú a magyar sintermelés helyzete. A csempe, törött és deformált vágányzat nem váltható ki, mivel a diósgyőri vasgyár kivételével az összes sintermelésünk idegen kézre került. És nem jobb a kisipari üzemmel végzendő tatarozási munkák helyzete sem. A kisipar is anyag- és munkahiánnyal küzd. Ilyen körülmények között tehát, feltéve, hogy az ezen munkálatok lefolytatására igényelt milliárdok meg is volnának, gondolni sem lehet arra, hogy az „összes vasúti építményeket és berendezéseket teljesen és jó karban” lehessen átengedni.

Egyébként pedig ez a rendelkezés egyszerűen mind felettébb igazságtalan is. Bebonyosított dolog, hogy a háborúban előfordult ellenséges betörések viszonylag kevesebb kárt okoztak a magyar vasutakban és tartozékaikban, mint az idestova egy esztendőnél idősebb ellenséges megszállások. Bizonyítja ezt az a körülmény, hogy a háború folyamán rendre helyreállították azokat a károkat, amelyeket az orosz, szerb és oláh hadsereg a hadi szintérré vált történelmi Magyarország vasutain és azok felszerelésin okozott. Ellenben az a rombolás és rablás, melyet a csehek és szerbek, főként azonban az oláhok folytattak le az általuk megszállott vaspályákon és azok berendezéseiben még mindig a devasztáció állapotában van. Felrobbantott műtárgyak, felszedett vágányok és kifosztott pályaudvarok jelzik a kultura jegyében működő megszállók nyomdokait. Meg kell jegyezni, hogy erre a vandalizmusra tulajdonképpen szükség sem volt. Hiszen az okkupált területek legnagyobb részén az ellenséges invázió ellentállást sem talált és az állítólagos örökös tulajdonbavétel jogán szállotta azt meg. Józan ész szerint a betolakodottaknak pusztita-

niok sem lett volna szabad: csak maguknak csináltak vele kárt: ők nem tudtak forgalmat csinálni az eddig is már tulajdonukként bitorlott vasúti vonalakon. Nyilvánvaló tehát, hogy ezen pusztításnál a megszálló népeket csak a hatalmi érzet tultengéséből eredő féktelen rombolási vágy vezette. És most mégis a megcsontított Magyarország fizesse meg a megszállók duhajkodásának számláját! Az igazságos elintézése ennek az elszomorító fejzetnek csak az lehetne, hogy egy külön erre a célra alakítandó internacionális bizottság, melyben az érdekelt államok vasútfainak küldöttjei is helyet foglalnak, vizsgálja meg a helyszínén a károkat és hiányokat és állapítsa meg azok keletkezési idejét és főként okozóit. Ezek felderítése után lehet csak határozni a felett, hogy a netán idegen imperiumnak részére átengedendő vasutak és berendezéseik helyreállítási költségeit ki viselje?

A meghagyni szándékolt Magyarországot brevi manu arra kötelezi, hogy — a megmaradó vonalakat is beleértve, mivel ezek sincsenek jobb állapotban, mint az átengedni kötelezettek — 8415 kilométer saját és 10.702 kilométer általa üzemben tartott magántulajdonu vicinális vonalat restauráljon és hozzon üzemképes állapotba: ez a parancsolat üres szóbeszéd. Ilyet lehet mondani Versaillesben a legfőbb tanács ülésén, vagy lehet mondani Párisban, akár Londonban is a nagykövetek ülésén is — a szobában. Ezt azonban megvalósítani egyelőre a legfejlettebb ipari üzemű, a háború által nem egyáltalán nem érintett államban sem lehetne.

A „saját gördülő-anyaggal” (értsd: saját mozdony- és kocsiparkkal) bíró vasúti hálózatok részéről az 1918 november 4-iki leltári állapot szerint volna a békeszerződés tervezete szerint a forgalmi eszközök állománya átadandó.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy saját forgalmi eszközökkel Magyarországon csakis a társasági magánvasutak és a speciális típusú nyomtávolságú vagy üzemű vonalak (például: a keskenyvágányu vasutak és a Budapest—vác—gödöllői vilamos h. é. vasut) birtak. A többi vasúti vonal államvasúti fő- és mellékvonalak, valamint az államvasutak által üzemkeztetett vicinális vasutak között oszlott meg, melyek forgalmát a MÁV. forgalmi eszközeivel látták el.

Az önálló üzemű magánvasutak közül a mintegy ötezer vaggonnal rendelkező Kassa-odarbergi vasut, valamint a körülbelül nyolcszáz kocsiegységgel bíró Szamosvölgyi vasut teljesen idegen szuverénítás alá kerülnek. A kisebb-nagyobb kocsiparkot birtokoló Déli-vasut, Arad-esanádi és Győr-sopron-ebenfurti vasut hálózatai csak részben kerülnek idegen jogar alá. Ezen három magánvasut az új államjogi viszonylatban mint közös-vasut fog szerepelni.

Ezek dolga viszonylag egyszerű. A magántulajdonu vasutak a jövőben oly jogi egységet fognak képezni, mely két vagy több állam területére terjed. Új jogi helyzetüket a megkötendő békeszerződés értelmében, ezek a magánvasutak minden egyes szuverénitással külön-külön szerződéssel tartoznak biztosítani. Ezt egyébként láttuk már a Déli-vasut alig mult eseteiben is, midőn külön szerződéseket kötött az olasz, délszláv és osztrák állammal. A Déli-vasut bizonyára a régi szerződés (illetve engedély-okirat) félredobásával hamarosan új megállapodásokra fog lépni a békekötés után a megcsontított Magyarország kormányával is. Természetesen a társasági magánvasutak forgalmi eszközei nem osztatnak fel. Ezek továbbra is tulajdonos pályájuk tartozékát képezik.

A keskenyvágányu vasutak (Garamber-

zence—Selmecbányai, Taracvölgyi vasut stb.) mozdony- és kocsiparkjai jellegük természeténél fogva nem levén feloszthatók, egészükben esnek oda a cseheknek, illetve oláhoknak.

Sulyos problémát csak a MÁV. mozdonyainak és kocsijainak széjjelosztása fog okozni. A nehézségek ott kezdődnek, hogy — mint azt „A Pénzvilág” más alkalmakor már megírta — a mozdonyok nagyrésze, a kocsiknak pedig tulnyomó része jelenleg nincs is meg a MÁV. birtokában. További hatalmas nehézség, hogy a MÁV. az említett 8415 kilométer saját-tulajdonu vonalával szemben 10.702 kilométer magántulajdonu helyiérdekű pályát is tartott üzemben. Ezen együttes hálózaton a MÁV. a legutóbbi üzleti kimutatása szerint közel ötezer mozdonnal és több mint százháromezer kocsiegységgel látta el a forgalmat. Saját cégjelű mozdonyokkal és kocsikkal csak a MÁV. rendelkezett. A gőzüzemű vicinális vasutak — a keskenyvágányuak és különleges üzeműek kivételével, — mint azt az előbb már érintettük, nem birtak. Ezek üzeméhez a MÁV. adta mindenkor a vonó- és járóműveket. A helyiérdekű vasúti részvénytársaságok vonalaik üzembevétele alkalmával bizonyos megállapodás szerű fix összeget fizettek be „kocsibeszerzés céljaira” az Államvasutak főpénztárába és ezen kívül annuitásként fizették a MÁV.-nak azt az évi „kocsihasználati díjat”, melyet a kormány az üzemkezelési szerződésben mint ilyent kikötött.

Most már az a kérdés merül fel, hogy 1. milyen kulccsal oszljék a történelmi Magyarország lokomotív- és vaggon-parkja és 2. tartozik-e a MÁV. az átengedendő vicinális vasutakat is forgalmi eszközökkel felruházni? Az együttes hálózat pályakilometrikus arányszáma szerint mintegy 6 egész kocsi esnék egy-egy pályakilométerre. Nem végleges számítás szerint körülbelül 12.000 klm. vonalat kellene átengedni. Ezen az alapon mintegy 3600 mozdony és 72.000 kocsi átadása jönne érdembe. Ha azonban csak a tényleges tulajdonu államvasúti vonalak esnének tekintetbe: úgy a 8415 klm. vonalból álló hálózat egy kilométerére 12.2 kocsiegység esnék. Az átengedésre kijelölt, hozzávetőleg 5200 kilométerre becsülhető vonalak arányában tehát körülbelül 62.600 kocsit kellene csak átengedni ezen esetben.

Érdeklődéssel várjuk a döntést ebben az ügyben. Kíváncsiak vagyunk, hogy az antant által a magyar mozdony- és kocsipark likvidálására életbehívandó nemzetközi szakértő-bizottság miként fog működni. (Ha ugyan egyáltalában fog?) Vajjon ugyanolyan bőkezűséggel fogja a vasúti forgalmi eszközökben rejlő, hét évtized verejtékes munkájával gyűjtött magyar nemzeti vagyont dobálni, mint azt a békeszerződés tervezete szeretné?

A fiumei magyar vállalatok sorsa. A fiumei kormány pénzügyi delegátusa, Rudan Idone, bankigazgató, mint *Az Est* közölte, Budapestre jött, hogy azokkal a magyar tőkecsoportokkal tárgyaljon, amelyeknek Fiumében nagyszabású vállalkozásaik vannak. A fiumei magyar vállalatok iránt Rudan igazgató közlése szerint olasz tőkések érdeklődnek, akik továbbra is meg akarják tartani a magyar alapítókat is. Rudan elsősorban a Leszámitolóbankkal tárgyal, amelynek *fiumei fiókját*, az érdekkörébe tartozó *Forgalmi bank* fiumei telepét és a *Fiumei nyilvános raktár rt.*-ot kívánja az olaszok részére megszerezni. Enkivül tárgyal az Első magyar papírpapírt gal, amelynek érdekkörébe tartozik a *Smith és Meynier első fiumei papírgyár rt.* Az olaszok, mint ismeretes, már megszerezték a Ganz-Danubius fiumei hajógyárát s ha a most folyó tárgyalások eredményre vezetnek, ez az olasz tőke újabb nagyarányú térhódítását jelentené. Az olasz banktőke is igyekszik Fiumében teret hódítani. A *Banca commerciale italiana* az Agrárbankkal együtt megalapította a *Banca commerciale Fiumanát*. Másik két olasz intézet is letelepedett már Fiumében s valószínű, hogy ezek példáját a többi nagy olasz pénzintézet is követni fogja.

Vámközösség.

A magyar kormány bécsi követe döntő fontosságú jegyzéket adott át az osztrák kormánynak. Vámközösséget ajánlottunk fel benne Ausztriának arra az esetre, ha Nyugatmagyarország hovátartozása kérdésében elfogadja a népszavazást. Az osztrák kormánynak most nem csupán arról kell határozni, hogy kívánja-e a jó viszonyt Magyarországgal, hanem arról is, hogy gazdasági viszonyát a szabad kereskedelmi forgalom alapján kívánja-e berendezni.

Első pillanatra ajánlatunknak az a látszata, mintha feladtuk volna azt az elvünket, hogy önálló gazdaságra térjünk át, amint ez az októberi forradalom után meg is történt. De csak látszatra van ez így. A vámközösség még nem jelent teljes gazdasági közösséget, aminőben a Habsburgok jogára alatt részünk volt. A vámközösség az önálló Magyarország és az önálló Ausztria között nem más, mint szabad kereskedelmi forgalom, amely megkönnyíti a két ország javainak kicserélését, ellátását, anélkül, hogy gazdasági önállóságát a legkisebb mértékben is érintené. Más volt a régi gazdasági közösség, amely Magyarország gyarmatosítására vezetett és más lenne a vámközösség, amely csupán az áruforgalom terére szorítkozik. Ausztria is, Magyarország is mint két önálló gazdasági egység folytathatná és folytatná állami létét, anélkül, hogy pénzügyek, hadügyük, külügyük összekuszálódna. A régi Magyarország sérelmeinek javarészt a közösügyes intézmények okozták. Közös volt a jegybankunk, a hadügyünk, a külképviseletünk. Az önállóságunk, önálló állami létünk csak papíron létezett s a Bécsből kormányozott ország olyan gazdasági kiegyezéseket volt kénytelen aláírni, amelyek mindig Ausztriának kedveztek, Magyarország rovására. Az önálló Magyarország és az önálló Ausztria soha többé ilyen kiegyezéseket nem köthetnek. Ellenben kénytelenek lesznek összefogni, hogy gazdasági újraépítésüket előmozdítsák, hogy eltérő és más-más szükségleteik ellátását az adódott viszonyok szerint biztosítsák. Ma és belátható ideig más viszonyokkal kell számolnunk. Ausztriától elvette a békeszerződés még azt a kevés termékeny földet, amely felesleget tudott adni azoknak az országrészeknek, amelynek lakossága a népsűrűség folytán mindig máshonnan, főként pedig Magyarországból élmezse magát. Magyarországot viszont minden valószínűség szerint megfosztják olyan területektől, amelyek ipari termelésére szüksége volna s amelyeket csak úgy tud majd nélkülözni, ha máshonnan pótolja. Iparát a háború megsorvasztotta, a béke pedig össze fogja zsugorítani. Ipari termelése sokáig nem tudja majd fedezni azt, amire szüksége lesz. Ausztria és Magyarország tehát jobban egymásra lennének utalva, mint valaha. Ez olyan tény, amit nem lehet elvitatni, aminek tagadása a legnagyobb rövidlátásra vallana.

És még más szempont is szól a vámközösség mellett. Ha sikerül — amint Gratz Gusztáv mondja — két egymagában tehetetlen apró országból egy 17 milliós lakosságra támaszkodó szövetséges gazdasági területet teremteni, akkor kétségtelen, hogy szomszédainknak többet is fogunk nyújthatni és ezért többet is fogunk tőlük követelhetni. Egy ilyen gazdasági területnek attrakciós ereje is nagyobb lesz. Az ántánt is érzí, hogy az új államok egymásra lesznek szorulva s gazdasági bajaik ellenszeréül a szabad forgalmat ajánlja. Magyarország elsőnek tette meg ebben az irányban a kezdeményezést s most Ausztrián a sor, hogy határozzon. Ausztriára fokozottabb mértékben fontos az, hogy Magyarországgal szabad kereskedelmi forgalma legyen. Több okból életkérdés ez reá nézve; de a legfontosabb érv, amely az ajánlott meg egyezés mellett szól, Ausztria ellátása, amelyet, ha most még csak kis mértékben is segíthetünk, de már a jövő évben feltétlenül sikeresen tudunk megoldani.

A kormány kezelési pótléket engedélyezett a biztosítóknak.

Az öt és tiz százalékos pótlék. — Milliós haszon a társaságoknak. Mivel magyarázzák a meglepő intézkedést?

A Budapesti Közlöny február 17-iki száma közli a kormány 1365—1920. M. E. számú rendeletét, amely a biztosító társaságok által felszámítható kezelési költségpótlékról szól. A rendelet megengedi a biztosító társaságoknak, hogy további rendelkezésig a rendelet idejében fennálló biztosítási szerződésekben megállapított díjak után költségpótléket számíthassanak.

A kezelési pótlék a negyedévi és ennél hosszabb időközökben esedékes díjaknál 5%, a havonként esedékes díjaknál pedig 10%. Miután a díjak havi fizetése az egészen kis embereknek szokásos, a progresszívítás lefelé érvényesült. A többi üzletágban a biztosítók a díj 15%-át számíthatják fel, de legalább is 1 koronát. A társaságok a pótléket összes feleikkel szemben egyformán kötelesek alkalmazni. Kivételt tehát nem tehetnek, vagy mindenkinek, vagy senkinek nem számíthatják fel, de egész nyugodtak lehetünk: a biztosítók mindenkinek föl fogják számítani.

A pénzügyi kormány a Biztosítók Országos Szövetsége megkeresésére adta ki a fentebb röviden ismertetett rendeletet.

A kormány ezzel a rendelettel magánjogi szerződéseket bolygat meg s fölvetődik a kérdés, hogy joga volt-e ehhez a kormánynak s nem-e fognak furesa pörök és döntések ebben a kérdésben támadni. Mert valószínű, hogy a biztosítottak nem fognak szó nélkül belenyugodni a pótlék szedésébe. A biztosítás magánjogi szerződés, amelyet egyik fél sem bolygathat meg önkéntesen. Ha a biztosított nem teljesíti a megállapított feltételeket, elesik jogaitól. S ha a társaság nem teljesíti, a törvény kötelezi erre. Most a kormány olyan intézkedést tett, amely a biztosítási szerződést felborítja. A kormány kimondja rendeletében, hogy a biztosító *eltérhet szerződéses kötelezettségétől*, nagyobb díjat szedhet, mint amennyit a szerződés kötésekor megállapított. Nem változtat a tényen, hogy a társaság *pótlék* címen fogja a magasabb díjat szedni s egyformán sérelmes az intézkedés minden biztosítottra nézve.

A társaságok nagyszerű üzleteket csinálnak, horribilis díjakat szednek az új üzletek után s a díjbevételek a kockázat növekedése mellett is jelentős hasznot biztosítanak. Nem volt tehát szükség arra, hogy a régi üzletekből származó díjaknál öt és tiz százalékos pótléket engedélyezzenek nekik.

A kormány rendeletét szószerinti szövegében itt adjuk közre:

1. §. A biztosítási magánvállalatok feljogosítatnak, hogy a jelen kormányrendelet életbelépésének idejében fennálló biztosítási szerződésekben megállapított díjak után további rendelkezésig kezelési költségpótléket számíthassanak fel.

2. §. A kezelési költségek egy-egy biztosítási évre a fizetendő díjak százalékában kifejezve legfeljebb a következők lehetnek:

a) Életbiztosításoknál: ha a fizetendő díjak negyedévi vagy ennél hosszabb időközökben esedékesek, öt (5) százalék, ha a díjak havonként esedékesek, tíz (10) százalék.

b) Egyéb biztosítási ágazatoknál tizenöt (15) százalék, de legalább is egy (1) korona.

Olyan folyó kárbiztosításoknál, melyeknél a biztosított tárgyak a szerződésben csak nemük

szerint vannak feltüntetve s részletezve, előre meghatározott időpontban ugyan, de csak később jelentetnek be, a részbiztosításra vonatkozó pótlék a megfelelő díj három (3) százalékát nem haladhatja meg. Mellékletmények (kötvénydíj, bélyegilleték vagy más, a díjszabás szerint esetleg felszámítható külön költségek) után kezelési költségpótléket felszámítani nem szabad.

3. §. A kezelési költségpótléket a jelen kormányrendelet 2. §-ában megszabott maximum keretein belül akként kell megállapítani, hogy a biztosítási szerződésben megállapított díj és a kezelési költségpótlék összege ne haladja túl az illető biztosítási magánvállalatoknak a jelen rendelet életbelépése után megkötendő biztosítások megtérítésére érvényes díjszabályszerű díjait, beleértve a díjszabás szerint esetleg felszámított ugynevezett kezelési költséget is.

4. §. A kezelési költségpótléket a biztosítási magánvállalat az egyes biztosítási ágazatokban az ugyanazon nemű biztosítások után összes feleivel szemben egyformán köteles alkalmazni.

5. §. A biztosítási magánvállalat köteles az általa megállapított kezelési költségpótlék mérvét a biztosítottnak írásban tudomására adni. A kezelési költségpótlék első ízben csak a közlést követő díjfizetési időpontban és a szerződésszerű díjjal egyidejűleg esedékes.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Mi történt a jugoszláv importüzlet körül?

— Nyilatkozik az Áruforgalmi r.-t. —

A Pénzvilág foglalkozott a jugoszláv élelmiszer-behozatali üzlettel s információit, amelyek teljesen jó és megbízható forrásból származtak, tárgyilagos kommentárral kísérté. A közlések célja csupán az volt, hogy a jövőben ne fordulhassanak elő olyan botlások, aminőket a jugoszláv dolgok körül tapasztaltunk. Mi nem annyira a Szövetkezeti központok áruforgalmi részvénytársasága ellen foglaltunk állást, mint inkább a kormánnyal szemben, amelynek tudnia kellett volna, hogy egy ilyen fiatal, kezdő vállalat, amely még az íróasztalok beszerzésénél tart s nincsenek megfelelő képességű és számú szakemberei, nem fog tudni egy olyan nagy és nehéz feladatot megoldani.

A Szövetkezeti központok áruforgalmi r.-t. most cikkünkre nyilatkozatot küldött be, amelyet annál is inkább közlünk késéggel, mert a vállalat mentegőzésén kívül nem cáfolja meg cikkünk megállapításait, csupán azt igyekszik hangoztatni, hogy öt mulasztás nem terheli.

A nyilatkozat:

1. Nem felel meg a valóságnak A Pénzvilág hivatkozott cikkének az a közlése, hogy a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársaságát a cikkben említett élelmiszerüzlet lebonyolításában mulasztás terhelné és ezzel az országnak 50 millió kárt okozott volna.

Nem tekintve ugyanis azt a körülményt, hogy a kormány által előírt feltételek mellett az üzlet lebonyolításához szükséges külföldi valuta semmiképpen sem volt megszerezhető, a szóban forgó élelmiszerbehozatal ügye minden más kérdéstől függetlenül, — már csak abból a köztudomású okból sem volt lebonyolítható, mert a Jugoszláv demarkációs vonal a lendvai határvillongásból kifolyólag november hótól kezdve egészen a mai napig oly szigorúan el volt és van zárva, hogy Jugoszláviával, — a csempésztést nem számítva — semmiféle kereskedelmi összeköttetés nem volt létesíthető.

Ez a politikai akadály tehát egymagában vis majorszerűleg gátolta volna meg a Magyar Szövetkezeti Áruforgalmi Részvénytársaságot a kérdésben levő üzlet lebonyolításában.

2. Nem felel meg a valóságnak *A Pénzvilág* ama közlése sem, hogy a közéleti minisztérium a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársaságnak késedelmes eljárása és állítólagos mulasztása miatt megvonta volna a részvénytársaságtól a szóbanforgó élelmiszerbehozatalra vonatkozó megbízatását.

Ezzel szemben a tény az, hogy a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársasága — amint azt fentebb is mondtuk, — az üzlet lebonyolítására a kormány által előírt feltételek mellett nem is vállalkozhatott és így önmaga adta vissza a nyert megbízatást a közéleti minisztériumnak.

A nyilatkozattal szemben fentartjuk állításainkat. Amit a Sz. K. Á. R.-T. cáfol, azt részben nem is állítottuk. A tény, hogy vállalkozása csődöt mondott s azt más intézményre kellett bízni, minden cáfolatnál ékebben beszél.

A cukortermelés és ellátás új rendje.

Az új kormányrendelet hatása. — A termelés és fogyasztás.

A békeszerződés és a magyar ipar.

Az új cukorrendeletről, a cukorforgalom felszabadtatásáról, a termelés szabadságáról, valamint a többi, a cukorrellátás ügyébe bekapcsolódó kérdésekről, amelyeknek ma fokozott aktualitása van, erre illetékes helyen a következőket mondták *A Pénzvilág* munkatársának:

— Az új cukorrendelet kétségtelenül üdvös hatással lesz, mert azáltal, hogy nem a kormányzabta szűk határok közt mozog a termelés szabadsága, hanem kölcsönös megállapodáson nyugszik a termelők és a gyárak között és ez a tény jobban serkenti a gazdákat a cukorrépa-termelés erősebb kultiválására.

— Az ár, amelyről a gyárak körében beszélnek, körülbelül ötven-hatvan korona lesz egy métermázsa répaért, ehez járulna természetbeni járandóság ingyen szörpben és bizonyos százalék friss szelet mérsékelt áron. Az említett pénzárban bent foglaltatik a különféle szolgáltatás is, aszerint, amint egyik vagy másik gazdának több szörpre, szárított szeletre vagy pénzöllegre volna szüksége, ezeket természetesen be tudják az egységárba. A magas répaártól a termelés fellendülését remélhetjük, ez a fellendülés azonban természetesen nem lesz olyan nagy, mint egykor volt, de mindenesetre akkora, hogy a megcsontott Magyarország cukorszükségletét nagyrészt ellátja. Az optimisták legalább két-három millió métermázsa répaért beszélnek az idei körülbelül hat-hétszáz ezer métermázsaival szemben, ami körülbelül tizenkét százalék cukorhozamot véve alapul, kétszáznegyven-háromszázötven métermázsa cukorprodukciónak felel meg.

— A cukorforgalom felszabadtatása remélhetően azt eredményezi, hogy külföldről, — amennyiben ott a kilencszázhuszas termelés kedvező eredménnyel járna, — behozhatunk majd a hiányzó mennyiségre fedezetet. A kormánynak az az üdvös intézkedése, hogy a belföldi áralakulásra ellenőrzést gyakorol, nehogy visszaélések következzenek be, az árak megállapításánál, kedvezően befolyásolja majd a jövő üzemű fogyasztási árait is, amelyek remélhetően az import-paritás alatt fognak maradni. A jövő kampányra azt mondhatni, hogy a helyzet nagyon sivár, mivel az idei cukortermelés a belföldi fogyasztásnak csak igen elenyésző részét tudta fedezni és import is csak kevés van. *A csehek nem adnak Magyarországnak cukrot*, mindenki másnak igen, a tengerentuli importot pedig lerongyolt valutánkkal képtelenek vagyunk finanszírozni, annál kevésbé, mivel rendszerint londoni vagy newyorki meghitelezést igényelnek, ennek azonban azért sem tudunk eleget tenni, mert a béke még nincsen ratifikálva és így igen könnyen megtörténhetik, hogy a kihelyezett pénzre az ellenséges országok ráteszik a kezüket.

— A kormány nagyobb mennyiségű szaharint importált részben tablettákban, részben kristályporban, amit idehaza dolgoznak fel és ezzel a pótszerrel fogják majd pótolni, amennyire lehet, a jövő évi cukor-

szükségletet. A még át nem adott nyugat-magyarországi területeket is beleszámítva, jelenleg a következő cukorgyárak állanak rendelkezésre:

Cinfalva, Felsőszéplő, Petőháza, Bükk, Sárvár, Ács, Kaposvár, Ercsi, Hatvan, Selyp, Szerencs, Mezőhegyes, Szolnok, Sarkad. Ha Nyugatmagyarországot át kell adnunk, akkor még egy-két gyár kiesik. Az elvesztett gyárak cukortermelésünk több mint ötven százalékát tették ki. Különösen cseh megvásárlás alatt levő felsőmagyarországi gyárainkat kell majd nélkülözni, amelyek igen produktívan termeltek. A megvásárlás következtében a következő helyeken levő gyárakat veszítettük el:

Hőlak, Vágszered, Diószeg, Nagyszombat, Nagytapolcsány, Surány, Oroszka, Töketerébes, Marosvásárhely, Botfalva, továbbá Nagybecskerek, Csersény, Újverbász, Baranyavár és Eszék.

Levél a Szabadság-térről.

— Vidéki gazda a mai börzén. —

Azt hiszem, emlékezni fog még kedves Szerkesztő Uram arra a levélre, amelyet körülbelül két évvel ezelőtt intéztem Önhöz a — Szabadság-térről... Abban az időben rézgálic és benzin dolgában kellett a fővárosba érkezniem s nem akartam elmulasztani, hogy meglátogassam a tőzsdét is, ha már egyszer tag vagyok, és ha vidéki ember létemre is pontosan fizetem a tagsági díjakat... Ezuttal viszont azért kellett körülbelül két évi távollét után ismét a fővárosba jönnöm, mert az anyjukom kijelentette, hogy ha török-szakad, muszáj neki egy ruhát csináltatnom. Meg is csináltattam és épen most szurkoltam ki érte 6000 koronát... Közben természetesen gyakrabban kellett a szabónőnél várakozni a feleségemre és egy ízben annyira meguntam ezt a várakozást, hogy, gondoltam, elnézek egy kicsit a Szabadság-térre a tőzsdére, mert nem is szólva arról, hogy erre az esztendőre még nem fizettem meg a díjakat és így rendezni kellett ezt a dolgot is, rendkívüli módon érdekelt az a kérdés, hogy mennyit változott a tőzsde az utóbbi két esztendő alatt. Ezt a kíváncsiságot pedig bizonyára érhetőnek találja a szerkesztő ur, ha nem téveszti szem elől, hogy mennyit irtak az újságok az utóbbi hetekben a tőzsde rendkívül megnövekedett forgalmáról...

Amikor a Nádor-utcába érkeztem és be akartam lépni a kapun, egy zöld karszalaggal ellátott civil ur, aki, mint megtudtam, a segédhivatali személyzethez tartozik és az a feladata, hogy ellenőrizze, ki akar felmenni a terembe, azzal fogadott, hogy *ide csak tőzsdetagok léphetnek be*. Eleinte azt hittem, hogy azért közölte ezt velem, mert gazda ember létemre *csizmában* járok Budapesten is s így nem is tétellezte fel rólam, hogy tőzsdetag vagyok. Tudomására adtam tehát, hogy már tíz év óta fizetem a tőzsdetagsági díjakat, de ez a kijelenté-

sem se elégítette ki, mert erre viszont azt felelte, hogy hát akkor mutassam meg az 1920-ra szóló tagsági jegyemet... Ilyennel persze nem rendelkeztem, mire udvariasan, de határozottan figyelmeztetett, hogy hát akkor előbb fizess be a második emeleten a 250 koronát és ha ezt megfizettem és kezembe nyomták a bilétát, lesétálhatok az első emeletre abba a terembe, ahol a részvények árfolyamai egy-egy délelőtt olyan sokat változnak...

Ugy cselekedtem, amint a zöld karszalagos ur mondotta, és nem telt bele egy negyed óra, már bent voltam a teremben. Ugy vélekedem, hogy egyáltalában nem esem túlzásba, ha kijelentem, hogy már régen otthon leszek, sőt talán már a tavaszi vetéssel leszek elfoglalva, amikor elfelejttem azt a képet, amely a szemem elé tárult, mikor beléptem abba a magas szép terembe... Mindenekelőtt az lepott meg, hogy az emberek, akárcsak az utcán lennének, bundában vagy télikabátban és kalapban tartózkodtak a teremben. A bundaviselés luxusa természetesen itt is csak azok engedhetik meg maguknak, akik már két-három év előtt rendelkeztek ilyen-nel, mert bizonyára szerkesztő ur is osztozik abban a véleményemben, hogy bundát ma egy nagyobb jövedelmű börtőzár sem igen csinálthat magának... A télikabátok voltak tehát abszolút majoritásban és mindössze néhány fiatalembert láttam kalap és kabát nélkül szaladgálni. A bunda és télikabát viselésének okáról nem is kellett információkat szerezniem, mert alig tartózkodtam néhány pillanatig a teremben, jómagam is annyira fázni kezdtem, hogy kisiettem a ruhatárba és elkértem a bekecsmet attól a polgártárostól, aki megőrzés céljából szives volt azt tőlem átvenni, mikor a folyosóra érkeztem.

...Bekecsben mentem vissza tehát a terembe, hogy körülnézzek kissé régi tagtársaim között és megtudakoljam, hogy miként szolgál egészségük ebben a mai drága világban... El voltam készülve arra, hogy az ösmerősök — a régi ösmerősök — mind megrohannak és *turót, zsirt*, meg *szalonnát* fognak tőlem kérni, esetleg követelni, — de alaposan csalódtam. Ismerősre a sok-sok ember között alig akadtam, aki pedig észrevett, vagy legalább is egy pillanatig azon törte a fejét, hogy *honnán is ismerem én ezt a parasztot*, szóval akinek ismerősnek tetszettem, az „Jó reggelt öcsém uram“ üdvözlésemre legfeljebb fejbőlintással válaszolt. A másik pillanatban tovább rohant a teremben. Nem ért rá egy pillanatig sem velem foglalkozni, nem szentelhetett magának annyi időt sem, hogy megtudakolja, hogy milyen auspiciumok között kezdjük meg az idén a tavaszi mezőgazdasági munkálatokat, mert, épugy, mint többi kartársa, rendkívül módon el volt foglalva.

Egyedül, minden kalauzolás nélkül jártam tehát körül a teremben s csakhamar észrevettem, hogy amióta a tőzsdén jártam, ismét két-három emelvénnyel szaporodott azoknak az emelvényeknek a száma, amelyek az árfolyamok jegyzésével megbízott tőzsdetárogok tartózkodnak. Öt emelvényt számláltam meg a tőzsdeteremben s mindegyik körül legalább is két-háromszáz ember tolongott... Mindegyik tul akarta kiabálni a másikat, akárcsak két esztendővel ezelőtt, de a lármá sokkal nagyobb, a forgalom sokkal jelentékenyebb, az árváltozás pedig sokkal számottevőbb volt, mint két esztendővel ezelőtt. Egy-egy ügynök némelykor nem huszonöt, hanem kétszáz részvény kötését jegyezte be a notészébe s amikor ezt elvégezte, elsietett egy másik emelvényhez, ahol más részvényekből kötnek üzletet. Megjelenése révén ott is legalább százötven-kétszáz részvény cserélt hamarosan gazdát, és miután az ilyen transzaksiók — ugy-e, így mondják tőzsdetárogokban? — naponként százszor és százszor is megismétlődnek, érhetőnek találtam, hogy az emberek nem értek rá velem szóba állni és hogy minden pillanatuk drága, mert a megbízások száma olyan jelentékeny, hogy minden percet ki kell használni. Az üzletkötés módját tanul-

mányoztam tehát és megállapítottam, hogy az nagyjában most is úgy megy, mint két esztendővel ezelőtt, azzal a különbséggel azonban, — különösen annál az emelvényél tapasztaltam ezt, ahol az idegen valutákból kötik az üzletet, — hogy az emberek az üzlet megkötése után gyakran megkérdezik egymást, hogy *kit írjak be, vagy kihez legyen szerencsém?*... Ezekből a kérdésekből természetesen csakis arra következtethettem, hogy az utóbbi években annyi új emberrel szaporodott a tőzsdetagoknak a száma, hogy nemcsak én nem ismerem őket, *hanem ők maguk sem ismerik mind egymást, úgy hogy sokszor csak az üzletkötés alkalmával ragadhatják meg az alkalmat, hogy megmondhassák egymásnak becses nevüket*...

A tőzsdén való tartózkodásom alkalmával fél-egy órákor huzták meg a csegetyűt, amellyel beszokták rekeszténi a forgalmat és én távozni készültem, mert azt hittem, hogy példámat rövidesen az összes tőzsdetagok követik. Negyed óráig várakoztam az ajtóban, hogy *mikor jönnek utánam* a többiek, de senkinek sem jutott eszébe, hogy távozzék. Ott maradtam tehát én is és meglepetéssel konstatáltam, hogy félegy óra után is rendkívüli élénkség van ebben a hideg teremben. Ügynöki kötjegyek átadása, az ügyletek összehasonlítása stb. révén akkor rendezik a délelőtti kötött ügyleteknek technikai részét, ami körülbelül eltart délután kettőig... Akkor kezdtek csak nagyobb tömegben távozni az emberek a tőzsdéről s én velük együtt indultam lefelé. Majdnem valamennyi feltúrta a télikabátja gallérját, hogy meg ne fázzék odakint, mert hát annyit szaladgáltak egész délelőtt, hogy a hideg teremben is megizzadtak... Azt is észrevettem a lépcsőházban, hogy sok tagtársam mód felett ideges és hogy terhére esik minden szó, amelyet ki kell ejteni, mert hiszen eleget kiabált egész délelőtt... Amikor tehát anyjukommal találkoztam, akitől majdnem verést kaptam, hogy olyan későn érkeztem a Pannoniába az ebédhez, rögtön ki is jelentettem, hogy akármennyit irnak is a lapok, hogy milyen nagy a forgalom a tőzsdén s hogy milyen óriási összeget keres némely tőzsdetag, már én inkább csak vidéki ember maradok, mert ha nagy is a jövedelem és ha telik is ebből a jövedelemből egy-egy bundára, nem vidéki embernek való az az ideges munka, amelyet a pesti tagtársak végeznek. Ha pedig figyelembe vesszük, hogy nemcsak a tőzsdén, hanem még odahaza is késő éjjelig dolgoznak, hogy elkészüljenek az anyaggal, akkor ugy-e szerkesztő ur talán azt is koncedálhatjuk, hogy ezt a nagyobb jövedelmet talán *meg is érdemlik*...

A vidéki polgártársnak, aki ezt a levelet lapzárta előtt írta, ma délután hirtelen el kellett utaznia felesége önagyságával együtt s hogy a levél le ne késsék, nekem adta át továbbítás céljából. Megtettem...

Rácz Géza.

AUER IGNÁC

kő- és könyvnyomda, papirosáruhá
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 11.
Fiók: I. ker., Budafoki-ut 7. szám.

Készít mindennemű kereskedelmi és hivatalos nyomtatványokat, üzleti könyveket és elvállalja irodák teljes felszerelését.

Bank és tőzsdeüzletben

kiválóan járatos fiatal szakférfiu
kerestetik. Ajánlatokat eddigi működés megjelölésével „Korrek”
jelige alatt e lap kiadójába kéretnek

Amerikában is bajok vannak.

Gazdasági tudósítás az észak-amerikai Egyesült-Államokból.

Egy némrégiben Amerikából hazatért honfitársunk a következőkben vázolja az Unió gazdasági helyzetét:

Ma, mikor az amerikai dollár leverte az angol fontot, Európában azt hiszik az emberek, hogy a jelenben Amerika a világ pénzpiacának, termelésének és ellátásának ura. Tévedés. Amerikában a gazdasági helyzet csak viszonylagosan jobb mint Európában. Valójában ott is bajok és pedig nagy bajok vannak. És ha ma az Unióban mesterségesen és erőszakosan rontják az angol font értékét: ez szinte csak megelőzése akar annak lenni, hogy a dollár hasonlóan le ne romolhasson a közvetlenül legközelebbi időben.

Egyebekben beszéljenek azok a képek, melyeket a főbb szociális problémák ez idő szerinti formájukban nyújtanak:

A munkáskérdés.

Az amerikai munkásprobléma az erőknél eddig példa nélkül levő küzdelmét mutatja. Valósággal: a tőke és munka harca. A ma bérmozgalmai, az azelőttiekkel ellentétben, mind politikai élűek. Az egyik részen munkakedvetlenségről és felelőtlen tulkövetelésekről, a másik párton pedig a jogos igények kielégítése iránti harerről szónokolnak. Ugy a konzervatív, mint a radikális sajtó megegyezik abban a felfogásban, hogy „az amerikai tőke és munka között való konfliktust ezuttal már nem lehet áthidalni, kiegyenlíteni, vagy pedig bírói döntéssel elintézni. Ezt osztályharcban kell megvívni.”

A vasmunkások legutóbbi általános sztrájkját sorozatosan követték a kisebb-nagyobb munkabeszüntetések. Munkások és munkáltatók általában csak abban egyeznek meg, hogy — nem tudnak megegyezni. *Redfield*, az Unió kereskedelmi minisztere, a munkaadókat védelmezi, amennyiben egyik nyilatkozatában a következőket mondja: „Amerika indusztriális káoszáért a munkások felelősek. Egyedül nekik van módjukban, hogy a helyzeten változtatásnak.”

A bányamunkások sztrájkja mélyebben nyulik bele Amerika gazdasági életébe, mint bármely más a nemzetgazdálkodásra közreható tényező. Erről a new-yorki *Tribune* a következően ír: „A bányamunkások szomjaznak a sztrájk után. Meg akarják mutatni, hogy a széntermelés abszolút kontrollja az ő kezükben van. A sztrájkot oly rendszabályul kívánják alkalmazni, mely garanciát nyújt nekik, hogy a szénbányák nacionalizálása végre fog hatni.”

Míg a bányászok politikai eszmények szolgálatában kívánják sztrájkjaikat rendezni, addig a többi munkásmozgalomnak rendszerint bérharc jellege van. A napi megélhetés Amerikában is szörnyen megdrágult. Az amerikai munkásság azonban nemcsak béremelésre, hanem arra is törekszik, hogy a kenyéradó vállalatok üzleti hasznában is részesedjék.

A drágaság kérdése.

A munkásmozgalmakon kívül a drágaság okozza Amerika gazdasági életében a legkomolyabb zavarokat. A lapok hasábjai értekezésekkel és indítványokkal vannak telve, melyek a H. C. of living (high cost of living = életfenn tartási költségek drágulása) leküzdését célozzák. Pedig hasztalan minden. A drágaság egyedüli előidézője az a körülmény, hogy a háboru alatt Európa tulságosan vette igénybe és időnek előtte élte fel Amerika ruházati, élelmi és egyéb közszükségleti cikkeiben volt készleteit. Kedvező változás csak akkor következhetnék be, ha a mezőgazdasági és ipari termelést jelentős arányokban tudják majd megnövelni.

Ez azonban, éppen az állandó sztrájk-mozgalmak következtében, hosszú időre kizárt dolog. A már előbb is idézett *Redfield* amerikai miniszter erre vonatkozólag a következően nyilatkozott: „Ha a szervezett munkásság a termelés fokozására bírná magát elhatározni, az életfenn tartási költségek egy hét alatt leszállíthatók volnának. Ha a gyárosok a legközelebbi évre, vagy félévre nézve a termelésnek hozzájárulással biztosan számolhatnának, a közöttük való versengés a normális árak visszatérését gyorsítaná meg, ami a napi élet magas költségeinek csökkenését vonná maga után. Ha azonban a munkások szüneteltetik a munkát, vagy önkényesen megkurtítják a munkanapot és amellett még nagyobb bérre tartanak igényt, ez csak az árak további emelkedésére vezethet.”

És tényleg a napi szükségleti cikkek, mint táplálkozás, ruházat és lakás árai hihetetlenül emelkedtek Amerikában. Lehet mondani, hogy a dollár vásárló ereje a réGINEK felére süllyedt, emellett még nagyobb bérre tartanak igényt, arányban csökkent.

A nagyobb városokban óriási lakásínség uralkodik. A házbérek jelentékenyen drágábbak lettek. New-Yorkban 51, Amerika többi nagy városában pedig átlag 30%-ot tesz ki a lakbéremelkedés. A háboru előtt 25 dollárért árult férfiöltönyök ma 50—60 dollárba kerülnek. Cipőt 10 dolláron alul nem lehet kapni, holott békében 4—5 dolláron vesztegették a legjobb cipőket. Ugyanilyen arányban emelkedtek az egyéb ruhaneműek, mint fehérnemű, keztyű, kalap stb. árai is.

A legtöbb szükségleti tárgy után élvezeti, vagy fényüzési adót kell fizetni, melyet adóhélyeg alakjában rónak le a fogyasztók. Így megadóztatják a következőket: szappan, illatszerek, színház- és mozijegyek, jeges italok stb. Egy adag fagyalt után — például — 2 cent adót kell fizetni, ami 10%-os megadóztatásnak felel meg.

A bérkérdés.

A drágaságot legkevésbé a tőkés és a munkáosztályok érzik. Ezzel szemben az alkalmazott fejmunkások és tisztviselők gazdasági helyzete az elképzelhető legrosszabb. Erre nézve a gyakorlati élet adja meg a legrikítóbb példákat:

Az egyik neves egyetemi tanár évi fizetésül 2500 dollárt kapott, melyet legutóbb 3000 dollárra emeltek fel. Ezzel szemben a tejkihordó, ki reggelente a tanár családja számára a tejet házhoz viszi, 220 dollár fizetést kap havonta.

A ruházati ipar szakmunkásai a háboru előtti bérviszonyokhoz képest hallatlan nagyságu béreket élveznek. A bérek 1914 óta általában 140—145 százalékkal emelkedtek. Chicago egyik gyárában a szabóságédek 45½ óra munkaidő mellett 78 dollár 38 cent-et keresnek hetenként. A női munkások, kik kizárólag alsóbbrendű munkával, mint például: zsebfelvarrás, foglalkoznak, kereken 70 dollárt keresnek meg egy hét alatt.

Bár a tisztviselői illetményeket is emelték a háboru alatt, az emelés nem haladja meg egy vonalon sem az 50%-ot és távolról sincsen arányban a munkások béremelkedésével. Az elektrotechnikai szakon — például — a munkabérek 115%-kal és még többel emelkedtek. Az acélművek munkásainak bérnövekedése még nagyobb. Közönséges acélöntőmunkás átlag 111—112 dollárt keres hetenként.

És ezek nem hadi munkabérek. Ezeket most a béke-produkció idején fizetik Amerikában.

Ezekkel szemben a nagy gyárak, melyek 3—400 „keménygalléros” tisztviselőt alkalmaznak, 200 dollárnál többet nem fizetnek havonta hivatalnokaiknak. Ugyanazon gyár munkásai azonban 3—4000, sőt 8000 dollárig terjedő évi munkabéreket élveznek.

A bérviszonyok tehát Amerikában is alaposan megváltoztak. A munkások tudatában vannak annak, hogy ők a helyzet urai és alaposan kiaknázzák azt a maguk javára.

Prognosztikon.

Ez az Amerikáról festett komor kép arra enged következtetni, hogy a gazdasági összeomlás réme ott gubbaszt lesben Amerikában is. És ha nem sikerül a nemzeti öntudatot a kellő időben felébreszteni, ha továbbra is az elvakult önzéstől vezetett tömegek diktálják a gazdálkodás iramát: Amerikában is el kell következnie annak, ami Európában máris következett: a termelés válságának.

Vajjon milyen paritással fogják akkor Zürichben a dollárt jegyezni?

SZEMLÉLŐDÉS

rendelet a szovjetadósságokról.

A rendelet szerint a postatakarékpénztár mindazoknak a csekkszámleköveteléseit, akik a Pénzügyi Központnak 1919. évi március 20. és augusztus hó 7. napja között adósaivá váltak, nemkülönben azoknak a számlatulajdonosoknak követeléseit, akik a tanácsköztársaság idejében működött anyaghivatalok, üzemközpontok, vagy egyéb gazdasági szervek adósaivá váltak, ezeknek megkeresésére — tartozásaik erejéig — zárolni tartozik. Ily megkeresések beérkezése előtt is tartozik azonban egy a postatakarékpénztár, mint a Pénzügyi Központ a jelzett természetű tartozásokkal érdekelt számlaköveteléseket — a tartozásoknak előtük ismert összege erejéig — ideiglenesen zárolni. Amennyiben a zárolás iránt 30 nap alatt a postatakarékpénztár vagy a többi említett szerv részéről megkeresés nem történik, az ideiglenes zárolások megszüntetendők. A tanácsköztársaság idejében igénybevevett fedezetlen összegekről egyébként maguk az érdekeltek a postatakarékpénztárnak és Pénzügyi Központnak jelentést tenni tartoznak, és ha ezt elmulasztják, vagy a valóságnak meg nem felelően teljesítik, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronaig terjedhető pénzbírsággal büntetendők.

A Kereskedelmi bank vizsálja sátoraljauhelyi bankokkal. A Kereskedelmi bank és a sátoraljauhelyi bankok között éles harc támadt, amely annyira kiélesedett, hogy az ujhelyiek már rendőrséggel, bünvádi eljárással fenyegettek. Most kissé elsimult a harc s mint halljuk, a Kereskedelmi bank, belátva, hogy jogosulatlanul járt el, siet reparálni eddigi lépéseit. A csunya ügy, amely megköveteli a nyilvánosságot, nem valami jó fényt vet legrégibb és legelőkelőbbnek tartott nagybankunkra. A botrány a sátoraljauhelyi borlombardok körül kerekedett. Az ujhelyi bankok a borlombardokat a Kassai jelzálogbanknál helyezték el, amely tudvalevőleg a Kereskedelmi bank affiliált intézete. A Kassai jelzálogbank azután tovább adta a lombardokat a Kereskedelmi banknak, úgy hogy az ujhelyi bankok most már a Kereskedelmi bank adósaivá lettek. Amikor fizetésre került a sor, a Kereskedelmi bank azt követelte

a sátoraljauhelyi intézetektől, hogy szokolban fizessenek ugyanannyit, amennyit koronában felvettek. Azzal indokolta a Kereskedelmi bank ezt a követelést, hogy a kölcsönt a Kassai jelzálogbank folyósította, Kassa pedig Cseh-Szlovákországhoz tartozik s így szokolban kell fizetni. Ezt a nevetséges álláspontot a Kereskedelmi bank oly makacsul képviselte, hogy közben páncélvonaton elvitette a borokat Sátoraljauhelyről, azzal fenyegetve azután az ottani bankokat, hogy neki megvan a borokban a fedezete s ha nem fizetnék szokolokat, a bank elárvereztetni a borokat. Erre a sátoraljauhelyi bankok ultimátumot intéztek a Kereskedelmi bankhoz. Figyelmeztették eljárásának büntetőjogi következményeire s erélyes lépéseket helyeztek kilátásba. A bank, úgy látszik, észhez tért, belátta, hogy az ujhelyiekkel nem lehet tréfálni s engedékeny lett. Lemondott a szokolokról, beérte a koronákkal s most már minden rendben volna. De többé Sátoraljauhelyen, mint ottani bankkörökből közlik velünk, a Kereskedelmi bank nem fog üzletet csinálni.

Barótiból — Bacevsky. Legközelebb, mint értesülünk, a Baróti szeszfinomító, likőr- és rumgyár rt., amely a Magyar országos bank érdekkörébe tartozik, érdekes tranzakciót vizs keresztül a Bacevsky-céggel. A vonatkozó tárgyalások Bécsben indultak meg s Budapesten fognak befejeződni. Arról van szó, hogy a Bacevsky cég érdekeltséget fog vállalni a Barótinál s a társaságnak át fogja adni gyártási módszereit és összeköttetéseit. Felmért az a terv is, hogy a Baróti a Bacevsky címét is felveszi s gyártelepein a hirneves Bacevsky-márkákat fogja gyártani. Valószínűvé teszi ennek lehetőségét az a körülmény, hogy a lemergi Bacevsky-gyártelepet a háboru alatt az oroszok teljesen elpusztították.

Előkészületek a keleti vásárra. A budapesti keleti vásár előmunkálatai már folyamatban vannak. Minden jel arra mutat, hogy olyan nagyméretű vásár, aminő ez lesz, még nem volt Budapesten. A keleti vásárt június 12-től június 21-ig fogják megtartani. A vásárnak nemzetközi jellege lesz. A vásár hat csoportra fog oszlani s üzletkötések lebonyolítására a kelet minden számottevő kereskedője el fog jönni. A hat csoport, amely a vásáron képviselve lesz, a következő: 1. Általános árumintavásár. (Ebben résztvesz az üveg, kerámia, disz-mű, baba, játék, iparművészet; gummi, parafa, illatszert stb. kereskedelem. Külön alosztályai is lesznek ennek a csoportnak, mint a papírvásár, cipővásár, élelmiszervásár, textilvásár, csomagolási vásár, irodacikkvásár, grafikai vásár, nyersanyagvásár és modell-vásár. 2. Műszaki vásár. 3. Mozgóképipari vásár. 4. Pótanyagok vására. 5. Szabadalmak, találmányok és ipari minta-ujdonságok vására. A Budapesti Nemzetközi Keleti Vásár irodája Budapesten, V., Szemere-utca 6. szám alatt működik s az érdeklődőknek minden felvilágosítást megad.

Lesz betét, ha emelik a kamatlábat. A bankokból a közönség egyre több betétet von el. Ezért van a publikumnak annyi pénze odahaza és a zsebében s ezért nincs elegendő pénz a bankoknak. A készpénzkielő forgalom, az átutalás egyre kisebb méretű. Kézből-kézbe való fizetés divik most jobban, mint valaha. Ha a bankok egymás után több ízben nem szállították volna le a bankkamatlábát, nem jutottunk volna ennyire. Az Ujság február 18-iki számában igen helyesen mutat rá azokra az okokra, amelyek a bankok pénzszükségét föl-idézték. A bankok maguk is tudják — írja Az Ujság —, hogy a közönség kezén sok milliárdnyi bankjegy van, a mi — eltekintve valami oktanul ideges félelemtől — főleg azért nem folyik be az intézetek pénztáraiba, mert azok legfeljebb másfél százalékos kamatot adnak. Ha tehát a pénzügyintézetek annyira érzik a helyzet visszasságát, mint ahogyan hangoztatják, akkor nem kell egyebet tenniük, mint a betéti kaamlábat akkorára emelni, amely a közönséget tényleg ösztönözheti a betétekre.

Elvégre, amikor a pénzügyintézetek nyugodt lélekkel számítanak még ma is bankkamatlábban felül egy, sőt több százalék hitelkamatot is, de nem riadnak vissza ezenfelül némi jutaléktól sem, valóban alig lehetne akadály a betéti kamatláb felemelésének.

A Hitelbank és a Magyar ágyugyár hitelezői. A kormánynál, amint a napilapok a múlt héten megírták, egy győri küldöttség járt panaszt tenni a Hitelbank ellen, amely nem akarja folyósítani azt a 15 millió koronát a Magyar ágyugyár rt. hitelezőinek, amelyet ezzel a rendeltetéssel folyósított neki a magyar kormány a proletárdiktatura kitörése előtt. Értesülésünk szerint a Magyar Távirai Iroda híre nem adta vissza precízen a dolgot, úgy, hogy a közönség félreértette annak egyik részét. Az ügy historikumához tartozik, hogy a kormány annak idején tényleg folyósított a Hitelbanknak 60 millió koronát s kikötötte, hogy ebből az összegből 15 milliót a kisebb hitelezők kielégítésére fordítson. A Hitelbanknak tehát maradt volna 45 millió koronája, amely azonban csak részben fedezte a Magyar ágyugyárral szemben fennállott követelését. A Hitelbank nem sietett a 15 millió folyósításával s közben kitört a proletárdiktatura. A győri érdekeltség szeptember óta több ízben sürgette a Hitelbanknál a 15 milliót, de a bank mindig arra hivatkozott, hogy nála nincs pénz a 15 millió folyósítására. Ha követelésüknek érvényt akarnak szerezni, forduljanak a kormánynak. A győri érdekeltség tehát a Hitelbank tanácsát követte, amikor elment a pénzügyminiszterhez. A győriek azonban a győri ágyugyárnak engedélyezett moratórium miatt azt kívánták a minisztertől, hogy utasítsa a Hitelbankot a 15 millió folyósítására. Ez a 15 millió szerintük nekik utaltatott ki s a Hitelbank jogtalanul tartotta azt vissza. Értesülésünk szerint a miniszter utasítja a Hitelbankot, hogy a 15 milliót a Magyar ágyugyár győri hitelezőinek fizesse vissza, annál is inkább, mert ezt az összeget a kormány tényleg a győriek számára utalta ki annak idején a Hitelbanknak.

Az anyagértékesítő átszervezése. Az Anyagértékesítő Intézetet annak idején a kormány oly célból alapította, hogy a körülbelül tízmillióra becsült leszerelési anyagoknak az országot megillető hányadát a hadvezetőségtől átvegye, Magyarországra szállítsa és itt a közgazdasági életbe visszavezesse. A nagyértékű és nagymennyiségű leszerelési anyag legnagyobb része elveszett és így az Anyagértékesítő Intézet tevékenységi köre nagyon megsűkülött, ennek megfelelően a nagy igazgatóság helyébe szűkebb létszámú igazgatóság fog lépni a már a jövő hétre tervezett közgyűlésen. Az új igazgatóság az intézet szervezetét megfelelően át fogja alakítani.

A Fabank és Országos bank fuziója. A Fabank és Országos bank fuziója dolgában, mint beavatott helyről értesülünk, a jövő héten döntő tárgyalások lesznek Budapesten. A tárgyalásokat Castiglioni Kamill, a Depositenbank és Országos bank elnöke fogja vezetni, aki a napokban érkezik Budapestre. Sem személyi, sem tárgyi nehézségek nincsenek, úgy hogy a fuzió kérdésében minden valószínűség szerint kedvezően fognak a tárgyalások alakulni.

A postatakarékpénztári jegyek forgalma, mely most már hosszabb idő óta nem változott, 1920 február 15-én a január 31-iki státuszhoz képest 25 millió emelkedést mutat. A forgalomban levő postapénz összege 1.027.837.000.

Fantasztikus földárak. Halason egy 1234 négyszögölös szőlőt 5000 koronáért, egy 10 holdas szántót 180.000 koronáért, egy 14 holdas szántót 140.000 koronáért adtak el. Nagykőrösön a szántóföldek ára átlagban 20—22.000 korona. Kecskeméten 18—23.000 korona katasztrális holdankint.

A BÖRZÉKRŐL

A budapesti tőzsde.

— Erős kontremín, hanyatló árfolyamok. —

A múlt heti tartott irányzatban már észlelhető volt a kontremín fokozottabb tevékenysége. A hét elején azután általános rohamot intéztek az értékek ellen s miután a váratlan támadás után a betörés sikerült, a kontremín megkísérelte a siker kiaknázását s a baisse kimélyítését. Az egész legfeljebb tíz, tizenöt percig tartott. Azután észrevette a spekuláció, hogy tulajdonképen a kurzusokat *lekiabálták*, hogy az alacsony kurzuson árut kapni alig lehet. S ennek megállapításával meg is indult az általános javulás. Minden leszorított kurzuson jelentkezett a vevők nagy tömege s ennek tulajdonítható, hogy számos érték zárlatra *néhány száz koronát* hozott vissza árfolyamvesztéséből. A kontremín ilyen hevesen, ilyen nagy méretben nem operált az utóbbi időben. El kell ismerni, hogy komoly sikert ért el már az első lépésnél, de viszont meg kell állapítani, hogy sikerét nem sikerült teljesen kiaknázni s a javulás minden téren megindult, még mielőtt fedezéshez láthatott volna. A kontremín akcióját különböző híresztelésekkel igyekezett erősíteni. Egyik fő érve a korona javulása volt. A korona háromtized centimeos emelkedése azonban még nem jelenthette azt, hogy az értékpapírok néhány száz koronával kevesebbet érnek. Fokozta az új kontremín-érdekltség sikerét az is, hogy a tőzsde kisemberei már hétfőn nagyarányu eladásokat eszközöltek s szintén áttértek a kontremínhez, mintegy falazva neki. A magunk részéről szükségesnek és hasznosnak tartjuk a kontremint, mert bajok esetén épen ez akadályozhatja meg a nagyobb bajt. Mi tehát nem követjük azokat, akik a kontremín létezését valóságos bűnnek és hazafiatlanságnak tartják. Mi csupán azt szeretnők, ha a kontremín a megszokott korrekt formák között dolgozna, ha nem igyekezne rémhíreket terjeszteni s azok közlésére még lapokat és kőnyomatosokat is felhasználni. A börzét nem kell félteni semmiféle kontremintől. Az értékpapír-tulajdonosok s a haussepozícióju spekuláció ma tőkében sokkal erősebbek, semhogy egy kontremínrohamot el ne birjanak.

Egyébként a lefolyt tőzsdei héten nevezetesebb esemény a kontremín fellépésén kívül nem fordult elő. A lanyhulás kiterjedt a legtöbb értékre, de voltak kivételek is. Így az *Agrárbank* a lanyhaság ellenére is emelkedett. A biztosító értékek áremelkedését a kormány pótlékajándékával magyarázzák, amely minden társaságnak sok millió hasznót jelent. A *Fonciére* már 1250 koronás árfolyamot is elért, de utóbb 1130 K-ra esett vissza. A tartott papírok között ki kell emelni a Beocsinit, Magnezitet, Athenaeumot, Brassóit, Fiumei rizst, amely még 2000 K-val emelkedett is. Nagy áresést szenvedtek a nehéz értékek. Így a *Nasici* 9000 K-ig, a *Ganz* 9050 K-ig, az *Adria* 7200 K-ig, az *Atlantica* 3950 K-ig hanyatlott. Az értékek keddi árfolyamai, összehasonlítva az előző heti árfolyamokkal, a következők:

Bankok: Magyar hitel 1400 (1550), Osztrák hitel 900 (890), Hazai bank 775 (875), Hermes 490 (500), Agrárbank 1270 (1270), Ingatlan 1300 (1400), Magyar bank 890 (950), Fabank 1145 (1370), Forgalmi 700 (750), Országos bank 850 (945), Földbirtok 940 (1130), Jelzálog 565 (635), Ker. hitel 590 (580), Leszámitoló 920 (960), Merkur 580 (597), Keresk. bank 6500 (6920), Bosny. agrár 900 (910), Iparbank 630 (650), Anglo 720 (760).

Takarékpénztárak: Általános 1200 (1200), Belvárosi 750 (765), Lipótvárosi 350 (400), Fővárosi 2400 (2380), Moktár 2000 (2020), Hazai 22.000 (20.900).

Biztosítók, malmok: Borsod-miskolci 2650 (3250), Concordia 1350 (1590), Első bpesti 4400

(5100) Gizella 1300 (1650), Viktória 3400 (4000), Hungária 2300 (2500), Fonciére 1100 (970), Magyar francia 710 (700), Magyar jég 620 (780), Első magy. bizt. 23.000 (23.800).

Bányák, téglagyárak: Beocsini 3700 (3050), Szentlőrinci 950 (1300), Cement 895 (925), Észak-szén 2690 (2500), Szászvári 3150 (300), Kohó 4000 (4700), István téglá 730 (870), Kőbányai gőz 1330 (1400), Drasche 1750 (2175), Magnezit 4600 (4800), Ált. kőszén 6950 (7700), Kerámia 1150 (1220), Salgó 5450 (6475), Ujlaki 1600 (1600), Urikányi 3460 (4200).

Vasművek és gépgyárak: Koburg 1775 (1880), Csáky 1160 (1285), Fegyver 1210 (1220), Ganz-Danubius 9050 (8250), Ganz vill. 2000 (2250), Kaszab 1050 (1150), Láng 700 (790), Lipták 445 (495), Rima 3220 (3710), Schlick 730 (835).

Különféle vállalatok: Athenaeum ex 1975 (245), Franklin 3300 (3250), Légszesz 3500 (3800), Baróti 1340 (1650), Brassói 2600 (2380), Chinoin 2050 (2240), Danica 4300 (3850), Egyes. izzó 3100 (3775), Textil 1825 (1950), Papír 2175 (2590), Spódium 2000 (1940), Flóra 2825 (3100), Goldberger 1200 (1300), Guttman 3050 (3600), Fatermelő 6600 (6500), Haltenyészítő 3000 (3400), Mútrágya 2600 (2300), Karton 1125 (1130), Klotild 2040 (2490), Polgári sör 5400 (5850), Lámpa 2180 (2250), Auerfény 1600 (1900), Repülő 800 (970), Rugyanta 3450 (3900), Vasuti forgalmi 1050 (1450), Városfejlesztő 1080 (1165), Marosv. petr. 1300 (1575), Nasici 9000 (10.50), Olaj 205 (2450), Phöbus 415 (660), Stummer 3200 (4000), Telefon 1460 (1650), Östermelő 960 (1185), Lichtig 2000 (2400), Bóni 1860 (1849), Orsz. fa 2700 (—), Nemzeti fa 1250 (17000), Szlavónia 2500 (—).

A valutapiac. A lefolyt héten a valutapiacon nagy hullámozás volt fölfelé és lefelé. A múlt hét vége felé még igen magas kurzusok jutottak érvényre, de már a szombati magánforgalomban érezhető volt a lanyhulás, amely azután hétfőn és kedden folytatódott. A zürichi és amserdami devizajegyzések a korona tartós javulásáról adtak számot s főként ez a körülmény okozta a valuták nagy ellanyhulását. Igaz, hogy a visszaesés nincs arányban a korona javulásával, de hanyatló tendencia mellett nagyobb áresések nem okozhatnak meglepetést. Meglepő legfeljebb az aranyhoz közel 200 ponttal való áresése. A márkában, szokolban és dollárban nagy volt a kínálat. Egyre több dollár kerül mostanában piacra a visszavándorlók révén. Legnagyobb arányu azután a dollár hanyatlása volt. A korona Zürichben elérte a 2-5 centimeot, amsterdamban a 0-87½ forintot s ezzel szemben a budapesti piacon a valutaárfolyamok kedden a következőképen zárultak:

Napoleon 770 (910), Angol font 810 (899), dollár 220 (280), francia frank 17 (16-75), svájci frank 38 (44-50), Romanov rubel 2-25 (2-20), márka 3-05 (3-40), lira 14-50 (15), lei 3-50 (3-45), szokol 2-60 (2-50), dinár 7-50 (7-25).

A nem jegyzett értékek árfolyama. A tőzsde ellanyhulása a nem jegyzett értékek forgalmában is éreztette hatását, de az árfolyamok a Fővárosi sör kivételével, amely lényegesen hanyatlott, többnyire magasabban zárultak, mint az előző héten. A fontosabb értékekben előfordul árfolyamok a következők:

	febr. 17.	febr. 10.
Földhitelbank	2600	2300
Délcukor	2100	2100
Fiumei cser	3000	3100
Ponnonia sör	1700	1650
Fővárosi sör	1800	2200
Krausz szesz	2000	2000
Királymalom	1600	1400
Égisz	610	680
Autobusz	720	—
Zenta roskányi	3100	—

Az a hír került a héten forgalomba, hogy a nem jegyzett értékek közül legközelebb be fogják vezetni a tőzsdére a Györffy-Wolf fémáru-

gyár rt. és a Zenta roskányi iparvállalat részvényeit. Ismeretlen érdekltség az Autobusz részvényeit igyekszik a piacon elhelyezni. A Nagybecsekereki olajgyár részvények bevezetése bizonytalan időre eltolódott, ennek következtében a részvényben a hét folyamán már kínálata mutatkozott.

KRÓNKA

PÉNZÜGY.

A Magyar általános takarékpénztár r.-t. Kronberger Lipót udvari tanácsos elnökletével február 16-án tartotta meg rendkívüli közgyűlését. A közgyűlés dr. Horváth Lipót vezérigazgató javaslatára elhatározta, hogy a 60 millió K alaptőkéjét 80 millió K-ra emeli fel és hogy minden hat régi részvény egy új részvény átvételére jogosít. Az új részvények az 1920. üzletév hasznáiban részesednek és kibocsátási áruk 950 K, ennek 1920 január 1-től az átvételi napig számítandó 5% kamata, valamint bélyeg és költség fejében darabonként 15 K. Az elővételi jog 1920 február 17-től február 23-ig gyakorolható. A közgyűlés tudomásul vette, hogy a részvényeseknek fel nem ajánlott részvényeket később kivitelre kerülő tranzakciók kapcsán, kedvező áron már mind elhelyezték, úgy, hogy eladásra kerülő részvény nem marad fenn. A közgyűlés egyúttal elhatározta, hogy a felpénzből egy millió K az alkalmazottak nyugdíjalapjának erősítésére, míg a költségek levonása után fennmaradó rész a tartalékalap növelésére fordítandó. A közgyűlés végül beválasztotta az igazgatóságba: Besso Marcot, a Trieszti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) elnökét, Morpurgo Edgardot, ezen intézet vezérigazgatóját és Ehrentheil Manót, ezen intézet vezérigazgatóhelyettesét, továbbá Lemberger Ernő igazgatót, a Gebrüder S. & M. Reitzes cég önálló cégjegyzőjét. A tőkefelemelés keresztülvitele után a Magyar általános takarékpénztár alaptőkéje és nyílt tartalékja közel 120 millió K-ra emelkedik.

A Központi hitelbank rt. most teszi közzé 1918—1919. évi egyesített első mérlegét, amely 10 millió K alaptőke mellett 636.135 K tiszta nyereséggel zárul, ami az alaptőke 3-2%-os kamatozásának felel meg. Az intézet február 28-án tartandó közgyűlésén el fogja határozni 10 millió K alaptőkéjének 20 millió K-ra való felemelését.

Két vidéki pénzügyintézet tőkeszaporítása. A kormány engedélyt adott a Hevesmegyei általános bank rt. gyöngyösi intézetnek, hogy alaptőkéjét 2 millióról 4 millióra emelje. — A Zalamegyei gazdasági bank rt. (Nagykanizsa) legközelebb felemeli alaptőkéjét 1 millió K-ról 2 millió K-ra.

IPAR.

A Kartonnyomóipar r.-t. 1918—1919. üzletévi 893.202 K nyereségéből részvényenkint 22 K osztalék kerül február 16-tól kezdve a Magyar általános hitelbanknál kifizetésre; az igazgatóság jutaléknak levonása után 200.000 K a tartalékalap rendkívüli javadalmazására, 125.000 K az értékesítési tartalékalap rendkívüli javadalmazására, 50.000 K a tisztviselői nyugdíjalap javára, 50.00 K a gyári munkásnyugdíjpénztár javára ajándékképen fordítatik és 75.012 K-át új számlára vezetnek elő.

A Fővárosi sörfőző r.-t. dr. Kelemen Gyula elnök vezetése alatt megtartott közgyűlésén a lefolyt üzletévről részvényenkint 10 K 5 százalékos osztalék kifizetését határozta el. Az osztalék folyó hó 16-ától kezdve a Hazai bank r.-t. pénztáránál kerül kifizetésre.

A Labor gyógyszer- és vegyészeti gyár r.-t. február 26-án tartandó rendes közgyűlésén el fogja határozni 1 millió K alaptőkéjének 2.400.000 K-ra való felemelését.

A Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár r.-t. február 25-én tartandó közgyűlésén el fogja határozni alaptőkéjének emelését s székhelyének Újpestről Budapestre való áthelyezését. A vállalat a Magyar bank érdekkörébe tartozik.

A Szent István tápszerművek rt., amely a Kőbányai polgári sörfőző rt. érdekkörébe tartozik, legközelebb tartandó közgyűlésén fel fogja emelni alaptőkéjét 2 millió K-ról 4 millió K-ra.

Kenyérmezői sertéshizláló és állatforgalmi r.-t. cég alatt új vállalat létesül Budapesten, amelynek alakuló közgyűlését március 1-re hívták össze.

Cipőgyárosok közgyűlése. A Magyar Cipőgyárosok Országos Egyesülete Neugebauer Sándor elnöke alatt rendes közgyűlést tartott, melyben dr. Bacher Pál főtitkár előterjesztette évi jelentését. A főtitkár vázolta az egyesületnek a forradalmak alatt kifejtett működését, tiltakozott a békeszerződés tervezete ellen, mely a magyar cipőgyáriparnak több mint felerészét el akarja szakítani, végül ismertette az ipar jelenlegi helyzetét. Az anyag hiánya és főleg drágasága folytán a gyárak kénytelenek voltak üzemüket részben beszüntetni és munkásaikat elbocsátani. Az egyesület a kereskedelmi miniszterhez fordult segítségért, aki kilátásba helyezte a bőrgyárak mielőbbi üzembe helyezését. Végül a választásokat ejtették meg, melyek során Benedict Norbertet elnökké, Neugebauer Sándort társelnökké, Lichtmann Miksát alelnökké, Brettschneider Vilmost, Krausz Vilmost, Moskovits Farkast, ifj. Rózsa Gyulát és Schwartz Lajost végrehajtóbizottsági tagokul megválasztották.

A Magyar-belga fémárugyár rt. engedélyt kapott a kormánytól 4 millió K alaptőkéjének 8 millió K-ra való felemeléséhez.

Az Első magyar papíripar rt., mely a Hazai bank érdekkörébe tartozik, február 24-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az igazgatóság az alaptőkének 10 millió K-ról 15 millió K-ra való felemelését fogja javasolni.

A Brassói cellulosegyár rt. igazgatósága Ullmann Adolf báró elnöke alatt megtartott ülésében megállapította az 1918–19-iki üzleteredményt és a f. év március 6-ára összehívandó közgyűlésnek javasolja, hogy a tekintélyes tartalékolások után fennmaradó 1.580.812 K (mult évben 572.129 K) nyereségből részvényenként 30 K (mult évben 12 K) osztalék fizetessék és az alaptőke az elővételi jognak a régi részvényesek részére 3:1 arányban való felajánlása mellett 6¼ millió K-ról 9 millió K-ra felemeltessék.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai rt. február 12-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta 12.500 új részvény kibocsátását. Az új részvények ez évi január 1-től kezdve részesednek a társulat jövedelmében és kibocsátási árfolyamukat az igazgatóság 1015 K-ban állapította meg, mely árban a kibocsátási költségek is befoglaltatnak. A régi részvényesek 4 régi részvény után 1 új részvényre gyakorolhatják az elővételi jogot, mely jog gyakorlásának határideje február hó 20-án jár le.

A Zentai és rosikányi egyesült iparvállalatok r.t., amely a Leszámitolóbank érdekkörébe tartozik, február 17-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta 2.600.000 K alaptőkéjének 6 millió K-ra való felemelését. A régi részvényesek 1:1 arányban 505 K-s árfolyamon gyakorolhatják elővételi jogukat.

A Kissebesi gránitkőbányák rt., amelynek részvényei a tőzsdén be vannak vezetve, anélkül, hogy benűk valamikor üzlet lett volna, most felemeli alaptőkéjét 1 millió K-ról 3 millió K-ra.

KERESKEDELEM.

Az „Ökonomia” mezőgazdasági és kereskedelmi r.t. március 1-ére rendkívüli közgyűlést hívott össze 100.000 K alaptőkéjének 500.000 K-ra való felemelésére végett.

A Pape-Heinz bélyegkereskedelmi rt. engedélyt kapott a kormánytól, hogy alaptőkéjét 100.000 K-ról 2 millió K-ra emelhesse fel.

VEGYES.

A Magyar őstermelő rt. február hó 14-én tartotta dr. Horváth Lipót elnöke alatt II. évi rendes közgyűlését. Elek Gyula vezérigazgató előterjesztette az igazgatóságnak az 1919-iki üzletéről szóló jelentését, mely úgy az intézet, mint a koncernjéhez tartozó összes mezőgazdasági, faipari és kereskedelmi vállalatok intenzív tevékenységéről számol be. A kimutatott 1.425.066 K nyereségből 16 K, azaz 8% osztalék kerül február hó 16-tól kezdve a Magyar általános takarékpénztárnál kifizetésre, a tavalyi 12 K, azaz 6%-kal szemben. A közgyűlés az igazgatóság javaslatának megfelelően elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 15 millió K-ról 20 millió K-ra emeli fel és az ujonnan kibocsátandó részvényeket 1:6 arányában a régi részvényeseknek 610 K-s árban felajánlja. Az elővételi jog gyakorlása a Magyar általános takarékpénztárnál eszközözendő 1920 február 16-tól 21-ig bezárólag.

Magyar aeroforgalmi rt. cég alatt 50 millió K alaptőkével vállalat alakult, mely a légi forgalom fejlesztését tűzte ki célul. A részvénytársaság elnöke gróf Károlyi László, alelnöke Szűry János volt kereskedelmi miniszter, igazgatósági tagok: gróf Jankovich Endre, gróf Teleki József, dr. Zielinszky Szilárd műegyetemi tanár, Balogh Elemér, a Hangya vezérigazgatója, Lyka Miklós és Pirkner Konrád.

Szerkesztik: FODOR OSZKÁR és RÓNA LAJOS.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
FODOR OSZKÁR.

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.T.

„ADRIATICA”

COGNAC LEPÁROLÓ R.-T. FIUME

Jelenlegi irodája és raktártelepe:
BUDAPEST, I., Fehérvári-ut 9. sz.

Különlegesség

„FIUME COGNAC MEDICINÁL”

„FIUME” szójegyre különösen ügyelni

GANZ ÉS TÁRSA-DANUBIUS

Gép-, Waggon- és Hajógyár R.-T.
Budapest, X. kerület, Kőbányai-ut 31. szám.

Motorok benzin- és gázüzemre. Emelőrudak. Közti hengerlő-gépek. Gőzekék. Vasuti kocsik és felszerelések. Hengerek. Malomgépek. Turbinák. Gőzkazánok. Tartányok. Hidak és vasszerkezetek. Gőzcsők személy- és teherforgalomra. Hadihajók, tengerihajók.

TEXTILIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ezelőtt:

SALGÓ ÉS LÁSZLÓ

Fonó-, szövő-, impregnáló-, fehérítő-, festő- és kikészítő gyárak

Központi iroda:

Budapest, V., Nádor-utca 20

Telefon: 160–82, 163–16. Sürgőncim: MAXALGÓ

Gyártelepei: Budapest—Angyalföld, Budapest—Ó-Buda, Starkenbach (Csehország)

Gyártmányai: len-, pamut-, juta-, kender- és papírszövetek, mezőgazdasági és ipari célokra

Zsákok ♦ Ponyvák ♦ Zsinegek

HUNGÁRIA

Általános Biztosító Részvénytársaság
Budapest, VII., Károly király-ut 3

Részvénytőke: 6.000.000 K

Biztonsági alapok összege 25.300.000 K

KŐSZÉNBÁNYA ÉS TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (EZELOTT DRASCHE)

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-U. 67. SZ.

TELEFO : 34–51 ÉS 34–61

Kerám kőcsüt-kövek Kerámilapok. Fayence, porcellán mezek. Porcellán szigetelők. Tűzálló chamotte-tégla. A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészítését is.

AJÁNLAT AZONNALI SZÁLLÍTÁSRA KIVITELI ENGEDÉLLEL

10 waggon rézgálic 98/99%-os — Ceresin — Paraffin — Montanviasz — Salmiak — Mész — Colofonium francia — ipere-szappan angol — Aetznatron 128/130% — Aetzkali 88/90% — Stearin — Nigrosin — Borax — Sodabicarbona — Karbid — Schellak orange — Chromkali — Ecet-sav 80% — Svédgyufa — Kén — Vanília és mindennemű nyersanyag és gyarmatáru waggontételekben.

NIKOLEUS FREYSTADTL

törvényszéki bejegyzett, export-import cég

WIEN, I., Rotenturmstrasse 27.

Sürgőncim: „Orindust Wien”

Telefon — vagy

ORIENT KERESKEDELMI R. T.

BUDAPEST, IV., Királyi Pál-u. 9.

Sürgőncim: „Orindust” Budapest

Telefon: József 36–94.

GANZ-féle villamossági R.-T.

Budapest, II., Lövház-utca. Budapest—Budapestvidéki üzlet: IV., Koronaherceg-utca 5. sz.

Elektromos világító- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Elektromos üzemek berendezése. Elektromos üzemű szivattyúk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mező gazdasági szántó-, cséplő-, aprító- és takarmányozó-berendezések. Elektromos kis- és nagyvasutak. Bányavasutak.

IRODABUTOROK IRÓGÉPEK

ECKSTEIN GYULA

BUDAPEST, IV. KER.

PÁRISI-U. 1. SZÁM I.

TELEFON: 126–06

IRÓGÉPJAVÍTÁSOK ÉVI BÉRLETRE

Elnök: báró Fejérváry Imre
Alelnök: Székely Ferenc udvari tanácsos
A választmány elnöke: gróf Tisza Kálmán

Tűz-, élet-, baleset-, betöréses lopás elleni-, üveg-, jég-, szállítmány- és állatbiztosítás

KARTELEN KIVÜL!

Olcsó díjak! Modern feltételek!

EGYESÜLT TÉGLA- ÉS CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST

Központi iroda: V., MÉRLEG-UTCA 3. SZÁM

Gyárak: LÁBATLAN, KÖBÁNYA, BUDA-
UJLAK, NYERGESUJFALU, DÖMÖS

Ajánlja lábatlani kitűnő minőségű portland-cementjét. Budaújlaki tetőcserepeit stb. stb.

GUTTMANN GÉZA BANKÜZLETE

BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 6. SZ.

Értékpapírok vétele és eladása ♦ előleg értékpapírokra
♦ külföldi ércpénzek, devizák vétele és eladása ♦

Elfogad tőzsdei megbízásokat a budapesti és wieni tőzsdére